

2/809
21718-54219

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özürlü, eski hükümlü, terör mağduru ve kadınlar gibi dezavantajlı grupların işgücü piyasasına daha fazla katılması ile ilgili çeşitli kanunların değiştirilmesi için hazırlanmış kanun teklifim ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

FATMA DANN
G. Aygün

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Plan ve Bütçe			
İlase Komisyonu	Sağlık, Aile, Gençlik ve Sosyal İşler			
Tarih	1.6.2006	İl. No:	2/809	
Md. Y.	Müdür	D. Sek.	G. Sek. Y.	Gen. Sek.
1/1				
BAŞKAN				

[Handwritten signature]

01.06.06

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde 8 milyon 431 bin 508 özürlü bulunmaktadır. Yüzde 12.3'e karşılık gelen bu oran, bir çok ülkedeki özürlü oranından fazladır.

22.5.2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanununun 30. maddesi ile özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının istihdamı amaçlanmıştır.

Aralık 2005 yılı itibarı ile toplam 69 bin 545 özürliiden, 23 bin 317'si bir işe yerleştirilmiş olmakla beraber, daha 24 bin 814 kontenjan bulunmasına rağmen hâlâ 25 bin 859 özürlü iş aramaktadır.

4857 sayılı yasanın 101. maddesinde işverenlere, yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde çok ağır cezai müeyyideler öngörölmüş olmasına karşın, yüksek miktarda kontenjan açıklarının kapatılmadığı görölmektedir.

Yasaya göre 50 kişiden fazla işçi çalıştıran işyerlerinin özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru istihdamı zorunludur. Ancak işverenlerimizin yer yer 50 ve üzeri işçi sayısına çıkmamaya dikkat ettikleri, bazen de kayıt dışına yöneldikleri dikkat çekmektedir. Bu durum hem istihdam artışını engelleyici, hem de kayıt dışını besleyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

En büyük sorunlarımızdan birinin işsizlik, diğerinin ise kayıt dışı ekonomi olduğu düşünölecek olursa, bu konuya neşter atmanın, özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının istihdamı için gerekli olduğu kadar, makro ekonomik hedefler bakımından da bir gereklilik olduğu görölecektir.

Kayıt dışı ekonominin 2004 yılı içinde yüzde 30.07'ye ulaştığı ve devletin vergi kaybının 22 katrilyon 524 trilyon TL'ye vardığı düşünölecek olursa, meselenin vahameti daha iyi anlaşılacaktır.

Bir türlü akıl erdiremediğimiz ekonomik büyümeğe rağmen işsizlik oranlarının azalmamasının nedenleri de kayıt dışı ekonomide yatmaktadır. 2005'in ilk 4 ayında kayıt dışı istihdam yüzde 9,5 artış göstermiştir. Yine TÜİK verilerine göre, 2004 sonu itibarı ile kayıt dışı istihdam oranı yüzde 53'e ulaşmış bulunmaktadır.

Kayıt dışı ekonominin ve kayıt dışı istihdamın tek nedeninin özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının istihdamına bağlanamayacağı açıktır. Ancak buna rağmen, istihdam yükünün fevkalade ağır olduğu ölkemizde, işverenin sırtına bir de özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurları istihdamı yükünün binmesi, istihdam açısından caydırıcı, kayıt dışılık açısından özendirici ve yönlendirici olabilmektedir.

Bu durumda ya cezaların caydırıcı olmadığından ya da işverenlerin yasada öngörölen özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru istihdamı konusunda kolaylaştırıcı bir takım tedbirlerle özendirilmesi gereğinden söz edilebilir.

Yine dezavantajlı gruplar arasında sayılması gereken kadınların işgücü piyasasına kazandırılmasında da benzer sorunlarla karşılaşölmektedir.

2005 yılı itibarı ile 5 milyon 891 bin kadın istihdamda görölmektedir. Buna rağmen, kadın istihdamında son yıllarda belirgin bir düşüş yaşanmaktadır. 2003 yılında yüzde 26.6 olan kadın istihdamı, 2004'te yüzde 25.4'e, 2005'te ise yüzde 25'e gerilemiştir.

Gerek özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının istihdamında yaşanan sorunlar, gerekse kadınların işgücü piyasasına katölmalarının mütemadiyen düşme eğiliminde olması,

bir takım tedbirlerin alınmasını, yasal düzenlemelerin günün koşullarına uyarlanmasını gerekli kılmaktadır.

Bu amaçla, bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 4857 Sayılı Kanunun 30. maddesi özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının istihdamını amaçlamakla birlikte, işverenlerin sırtındaki yükün ağırlığı nedeni ile tam olarak amacın gerçekleştiği söylenemez. Ağır cezai müeyyidelere rağmen, işveren yine de bu yükümlülüğü yer yer yerine getirmekten kaçınmakta ya da kayıt dışına yönelebilmektedir.

İşverenin özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının istihdamı konusundaki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için bir takım kolaylıklar ya da özendirici tedbirlerin devreye sokulması gereği açıktır.

İşverenin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için kolaylaştırıcı faktörler öngörülmüştür.

Yürürlükteki 4857 sayılı yasaya göre özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının yüzde 6 istihdamı öngörülmektedir. Yapılan düzenleme ile bu madde kapsamında sadece özürlü istihdamı öngörülmekte olup, terör mağdurlarının kamu kurum ve kuruluşlarında istihdamı benimsenmiştir. Bu maddede hem özürlülerin hem de işverenin lehine düzenlemeler yapılmıştır. Özürlülerin istihdamı yüzde 3'ten yüzde 4'e çıkartılmış olmakla birlikte, özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurları için ayrılan kontenjan yüzde 6'dan yüzde 4'e düşürülerek işveren rahatlatılmıştır.

Madde 2- Bu madde ile de işveren açısından özürlü istihdamı kolaylaştırılmakta ve özendirilmektedir. İşverenlerin yasal yükümlülük kapsamında ve kapsam dışı çalıştırdıkları özürlülerin SSK primlerinin işveren hissesine düşen paylarının Hazine tarafından karşılanması amaçlanmıştır. Artık özürlü istihdamı işveren için yük olmaktan çıkartılacaktır.

Madde 3- 4857 kapsamından çıkartılan terör mağdurlarının durumu, 3713 kapsamında düzenlenmiş olup herhangi bir mağduriyete sebebiyet verilmemektedir. Bundan böyle kamu kurum ve kuruluşları ile KİT niteliğindeki işyerleri talep gelmesi halinde yüzde 2 oranında terör mağduru istihdam edeceklerdir.

Madde 4- Bu madde ile, hâlâ özürlü istihdamından imtina eden işyerlerine öngörülen cezalar, yukarıdaki düzenleme ile uyumlu hale getirilmiştir.

Madde 5- Kadınların her alanda desteklenmesi; toplum, siyaset ve ticaret hayatında daha aktif olarak yer alabilmeleri için, pozitif ayrımcılığa tabi tutulması gereği açıktır.

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9. maddesinin başlığı, kadın girişimcilerin de vergiden muaf tutulması amacına yönelik olarak yeniden düzenlenmiştir.

Madde 6- 193 sayılı gelir kanununun 9. maddesinin sonuna gelmek üzere bir fıkra eklenmiştir. Kadın girişimcilerin pozitif ayrımcılık kuralı uyarınca vergiden muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 7- Yasa teklifinin bu maddesi ile 6. fıkrada bir takım yenilikler getirilmiştir. "Hariçten işçi çalışmamak" ibaresi, "Çırak ya da yardımcı işçi dışında hariçten işçi çalıştırmamak" şeklinde düzenlenmiştir. "Muharrik kuvvet kullanmamak" ibaresi ise tamamen çıkartılmıştır. "Evlerde imal etme" şartı, "Evlerinde, kooperatif çatısı altında ya da belediye ya da il özel idaresi ya da köy tüzel kişiliklerinin tahsis ettiği yerlerde vakıf, dernek, halk evi, meslek odaları gibi kuruluşların toplu çalışma mekanlarında" şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici Madde 1- Mevcut yasanın yükümlölüklerinin işverenine sırtına yük gibi binmesi nedeni ile bir çok kamburlar oluşmuştur. İşverenin bunları yerine getirememesi, ağır cezai yükümlölüklerle karşı karşıya kalınması ile sonuçlanmıştır. İşveren ne kontenjan açıklarını kapatabilmiş ne de bundan doğan cezai müeyyidelerini ödeyebilmiştir. Ağır cezai şartlar, caydırıcı da olmamıştır.

Yasanın ağır kamburlar oluşturduğu varsayımını kabul edip, gerekli düzenlemeleri yaparak özörlü istihdamını özendirici tedbirleri devreye soktuğumuza göre, yürürlükteki yasanın neden olduğu cezai müeyyidelerin de hafifletilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Kontenjan açığı bulunmayan işverenlerin geriye dönük cezalarının yarısı silinmiş, yarısı da taksitlendirilmiştir.

Madde 8- Kanun hükümlerinin Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceği belirtilmektedir.

Madde 9- Bu madde yasanın yürürlük tarihini belirlemektedir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

Madde 1- 4857 Sayılı Kanunun 30'uncu maddesinin 1. fıkrası, "İşverenler elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları işyerlerinde, meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde özürlü işçi çalıştırmakla yükümlüdürler. Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin toplam oranı yüzde dördttür. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır." şeklinde düzenlenmiştir.

Madde 2- 4857 Sayılı Kanunun 30'uncu maddesinin 1. fıkrasından sonra gelmek üzere, "İşverenin yasal yükümlülük kapsamında ya da kapsam dışı çalıştırdığı özürlü işçilerin sigorta primlerinin işveren hissesine düşen meblağı Hazine tarafından karşılanır." fıkrası eklenmiştir.

Madde 3- 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek birinci maddesinin (B) fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Malul olup da çalışabilir durumda olanları,

Talep halinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşekkülleri % 2 oranında, istihdam ile yükümlüdürler.

Madde 4- 4857 Sayılı Kanunun 101'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu Kanunun 30 uncu maddesindeki ve 3713 Sayılı Kanunun ek birinci maddesinin (B) fıkrasındaki hükümlere aykırı olarak özürlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her özürlü ve çalıştırmadığı her ay için brüt asgari ücretin iki katı tutarında para cezası verilir. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulamaz. Bu para cezaları özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının iş sahibi olmaları amacıyla İşsizlik Sigorta Fonu hesabına aktarılır.

Madde 5- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9. maddesinin başlığı "Vergiden Muaf Esnaflar ile Kendi İşinde Çalışan ve Çırak ya da Yardımcı İşçi Dışında İşçi Çalıştırmayan Kadın Girişimciler" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 6- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun sonuna gelmek üzere aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir:

8- Kendi işlerinde çalışan ve çırak ya da yardımcı işçi dışında işçi çalıştırmayan kadın girişimciler.

Madde 7- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunun 9. Maddesinin 6. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Çırak ya da yardımcı işçi dışında hariçten işçi almamak, kayıt ve şartı ile evlerinde, kooperatif çatısı altında ya da belediye ya da il özel idaresi ya da köy tüzel kişiliklerinin tahsis ettiği yerlerde vakıf, dernek, halk evi, meslek odaları gibi kuruluşların toplu çalışma mekânlarında ürünlerini üretip imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri örgü, dantel, her nevi nakış işlerini ve her nevi turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, ip ve urganları dükkân açmaksızın satanlardan 47 nci maddenin 1 ve 3 numaralı bentlerinde yazılı şartları haiz bulunanlar;

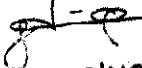
Geçici Madde 1: Özürlü kontenjan açıkları bulunmayan ya da bu açıklarını kanun yayımlandıktan sonra 6 ay içinde kapatan işverenlerin geriye dönük cezalarının yarısı affedilir, geriye kalan bakiye ise dört eşit taksitte tahsil edilir.

Madde 8- Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulu'nca yürütülür.

Madde 9- Bu kanun yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

ASLI GİBİDİR

GÜNDÜZ DİNÇER
Kanunlar ve Kararlar Müdürü